

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Ἡ συνάντηση

Τοῦ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ *

Ἡ προτροπή

Ἐνα απόγευμα, εἶχα ξεχαστεῖ πολλή ὥρα, καθισμένος στό πεζούλι τοῦ πηγαδιοῦ, στή μέση τοῦ περιβολιοῦ, ἀκούοντας τήν ἀργή ψαλμωδία τοῦ ἐσπερινοῦ, πού ἐρχότανε ἀπό τὸ παρεκκλήσι. Ἀναγνώριζα τή ζεστή φωνή τοῦ πατρὸς Σεργίου πού εἶχε, τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἰδιαίτερη ἔξαρση. Ἐνα ρυάκι ἔτρεχε δίπλα μου καὶ χαλότανε στὶς πρασινάδες. Τριγύρω μου ἤχουσαν τιτίβισματα πουλιῶν. Αἰσθάνθηκα πολὺ ἀδύναμος μὲς στήν κατάρα τοῦ κόσμου...

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο του: Ἄσθενεῖς καὶ Ὁδοιπόροί, Ἀθήναι, Ἐκδ. τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἐστίας», 41979, σ. 193-198. Ἐπιλογή Α. Μ. Στυρουπόλου. Βλ. εἰσαγωγικά σχόλια στό προηγούμενο τεῦχος τοῦ «Ἐφημερίου» τῆς 1 Φεβρουαρίου 1985, σ. 24-26.

Ἐκεῖ ἀπάνω, βγήκε ἀπὸ τὸν οἶκο ὁ πατήρ Θεοφάνης καὶ στάθηκε ἔμπρὸς στήν πόρτα, μὲ κάποια μεγαλοπρέπεια, στραμμένος πρὸς τὸ μέρος μου. Τὸ ὄφος μου, ὡς φαίνεται, ἀγάδινε πολλή θλίψη. Σιγά - σιγά, σέρνοντας τὸ δῆμα, μὲ ζύγωσε καὶ κάθησε κοντά μου, στό πεζούλι.

—Εἶσα: στενοχωρημένος, γιὰ μου, εἶπε.

—Ἐρχομαι ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἀποκρίθηκα, καὶ ξαναπηγαίνω στὸν πόλεμο. Μπορεῖ νὰ μὴν ξαναδῶ τὸν τόπο μου καὶ τὸν ἀνθρώπο μου.

—Ὁ Θεὸς θὰ σέ βοηθήσει, εἶπε αὐτός, ἂν τὸν πιστεύεις καὶ τὸν παρακαλεῖς. Τὸ κακό πού ἔπασε στὸν κόσμο εἶναι μεγάλο, ἀλλὰ πιὸ μεγάλος ὁ Κύριος.

—Ποιὸς φταίει; ρώτησα. Γιατί νὰ φτάσουμε ἐδῶ πού φτάσαμε;

—Ὅλοι φταίμε, ὅλοι εἴμαστε ἔνοχοι, κι ἐπὶ κι ἐγὼ κι οἱ ἄλλοι. Ἐνοχοὶ γιὰ ὅλα. Νὰ μὴν τὸ θγάζουμε αὐτὸ ἀπὸ τὸ νοῦ μας, ποτέ. Μὰ ὁ Θεὸς δὲν θ' ἀφήσει: τὸν κόσμο νὰ χαθεῖ.

—Ποῦ νὰ στηριχθοῦμε; ρώτησα.

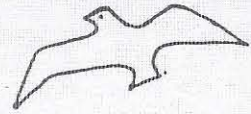
—Ἐχουμε στηρίγματα τὴν Ὁρθοδοξία. Αὐτὴ θὰ μᾶς σώσει, μὲ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν λευτεριά, καὶ, μαζί μ' ἐμᾶς, δλόκληρη τὴν κτίση. Ἡ Ὁρθοδοξία δὲν χάνεται, εἶτι καὶ νὰ γίνει. Πέφτουν οἱ Αὐτοκρατορίες, γυραμίζονται πολιτισμοί, ἀλλάζει: δλοένα ὁ κόσμος, μὰ ἡ Ὁρθοδοξία μένει, γιατί εἶναι μέσα μας ζωντανή, ὅπως τὴν πρώτη μέρα πού μᾶς τὴν ἔδωσε ὁ Χριστός, εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωὴ μας ἐν Χριστῷ. Κοίταξε μέσα σου καὶ θὰ τὴ δεῖς. Ρώτησε καὶ θὰ σοῦ μιλήσει, θὰ σέ οδηγήσει στὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ, ὅποιοι κι ἂν εἶναι οἱ σκοποὶ σου.

Σωπάσαμε μερικὲς στιγμὲς, ἀκούοντας τὸ νερὸ καὶ τὰ πουλιά. Ἡ ἡραμὴ, ἀκλόνητη θεοαδότηγὰ του μοῦ ἔκανε καλὸ. Χωρὶς νὰ μπορῶ νὰ πῶ πὼς τὴ συμμεριζόμουν τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, μοῦ ἔδινε, ὡστόσο, μὰ ψυχικὴ τόνωση.

—Μόνος μου ἀποφάσισα νὰ γυρίσω στὸν πόλεμο, εἶπα. Κανεὶς δὲν μ' ἀνάγκασε παρὰ μονάχα μὰ ὀρμὴ μέσα μου, πού δὲν μπορῶ νὰ τῆς ἀντισταθῶ. Μὰ ἔτσι: μοῦ ἤρθε σήμερα καὶ ἀναρωτιοῦμαι ἂν αὐτὸ πού κάνω εἶναι τὸ σωστό. Δὲν ξέρω, πάτερ μου, ἂν ἡ ὀρμὴ πού μὲ σέρνει εἶναι ἡ Ὁρθοδοξία.

—Ὁ Θεὸς σέ λυπήθηκε, ἀποκρίθηκε αὐτός. Σήμερα ὁ σ τ ἄ ρ ε τ ε ἀνοιξε τὰ μάτια καὶ μᾶς μίλησε. Πήγαγε νὰ τοῦ ἐξαμολογηθεῖς. Θὰ πάρεις δύναμη.

σ ἐ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Νά εξομολογηθῶ; Δέν τὸ εἶχα σκεφτεῖ, ἀλλά, κατὰ τὰ φαινόμενα, τὸ περίγυρο μ' εἶχε κιόλας ἐπηρεάσει καὶ βρήκα τὴν πρόταση φυσική. Δίχως νὰ περιμένει τὴ συγκατάθεσή μου, ὁ πατήρ Θεοφάνης σηκώθηκε.

—Ἐλα, εἶπε.

Ἡ εξομολόγηση

Τὸν ἀκολούθησα. Τὸ δρόδι εἶχε ἀρχίσει νὰ πέφτει καὶ τὸ σπῆτι νὰ σκοτεινιάζει. Μπήκα, γὰρ πρώτη φορά, στὸ δωμάτιο τοῦ γέροντα Τύχωνα, ποῦ εἶταν σχεδὸν γυμνός, σὰν τὸ δικό μου. Δίπλα στὸ κρεβάτι, ὑπῆρχε ἕνα μικρὸ τραπέζι: μὲ εἰκονίσματα, ἀκουμπισμένα στὸν τοῖχο, καὶ μ' ἕνα καντήλι ἀναμμένο, καθὼς καὶ μὲ μερικὰ παλαιὰ καὶ φθαρμένα ἐκκλησιαστικά βιβλία, ἑλληνικά καὶ ρωσικά. Ἀπὸ τ' ἀνοιχτὸ παράθυρο, καθὼς καὶ τούτη τὴν ὥρα ποῦ γράφω, ἐρχόντανε ἀπαλλὰ τὰ ἀρώματα τῆς ἀκαΐρας.

Ὁ σ τ ἄ ρ ε τ ς εἶταν ξαπλωμένος, μὲ τὰ μάτια ἀνοιχτά, στυλωμένα στὸ κανόνι, μὲ ἀραιὰ μαλλιά καὶ γένη. Ἡ ἐξάντλησή του εἶταν μεγάλη. Ἡ μορφή του ἔδινε μιὰν ἐντύπωση σὰν νὰ εἶταν ἀχρωμῆ καὶ διάφανη, σὰν νὰ κόντευε νὰ ἐξαυλωθεῖ. Δὲν καταλάβαινες πῶς ἀνάσαινε, δὲν εἶχε παρὰ ἐλάχιστη ζωὴ, σὰν νὰ τὸν ἔδενε ἀκόμα μὲ τοῦτον τὸν κόσμον ἕνα ἀόρατο νῆμα, ἔτοιμο νὰ κοπῆ ἀπὸ στιγμή σὲ στιγμή. Ὁ πατήρ Θεοφάνης ἔσκυψε καὶ τοῦ μίλησε ψθυριστά, στὴ γλῶσσα τους. Αὐτὸς κάτι ἀποκρίθηκε καὶ μοῦ ἔγνεψε νὰ καθήσω δίπλα του, σὲ μιὰ κάρικλα.

—Μίλησέ του λεύτερα, εἶπε ὁ Θεοφάνης. Ἐρεῖ ἑλληνικά. Μὴν περιμένεις νὰ σοῦ πεῖ πολλὰ λόγια, δὲν ἔχει τὴ δύναμη. Ἀπὸ τὰ λίγα ποῦ θὰ πεῖ, ἐσὺ θὰ καταλάβεις.

Ἐφυγε κι ἔκλεισε τὴν πόρτα. Πόσην ὥρα πέρασα μόνος, ἐκεῖ μέσα, μὲ τὸν ἐτοιμοθάνατο γέροντα, δὲν μπορῶ νὰ ὑπολογίσω. Ἴσως πολὺ, ἴσως λίγο, μὰ αὐτὸ τὸ διάστημα χρόνου εἶταν τόσο πυκνὸ, τόσο ἔντονο, ποῦ ζυγίζε: σήμερα στὴ μνήμη μου περισσότερο ἀπὸ δλόκληρες δεκαετίες. Στὴν ἀρχή, ἔμεινα καὶ τὸν κοίταξα βουβός, ἀπροσφορημένος ἀπὸ τὴν ἀπροσδιόριστη γοητεία ποῦ ἀσκούσε ἀπάνω μου. Ἐγνώθη σφώρα, στὴ μορφή του, κάτι ποῦ δὲν εἶτανε μονάχα ἀνθρώπινο, μὰ καὶ ἀγγελικό, σὰν νὰ θρισκότανε κιόλας ἡ ψυχὴ του ἀνάμεσα στὸ ἐ ν θ ἄ θ ε καὶ τὸ ἐ π έ κ ε ι ν α. Κουνοῦσε ὀλοένα τὰ χεῖλια του σιωπηλά, σὰν νὰ ἔλεγε κάτι ἀπὸ μέσα του ἐπίμονα, πάντα τὸ ἴδιο. Μιὰ - δυὸ φορές, ποῦ βγήκε ἀπὸ τὸ στόμα του ἕνας ψίθυρος, τὸν ἀκουσα νὰ προφέρει: τ' ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ἐνας ἀέρας μυστηρίου καὶ μυσταγωγίας μὲ συνεπήρα. Τὸ βλέμμα τοῦ γέροντα στράφηκε πρὸς ἐμένα.

—Μίλησε, μοῦ εἶπε σιγανά, χωρὶς νὰ διακόψει: αὐτὸ ποῦ ἔλεγε κατ' ἴδιον.

Μίλησα. Ἄνοιξα ὀλότελα τὴν καρδιά μου, τὴν ἀφη-

Ὁ παπα - Τύχων.

Ἀπὸ τὸ ἐξώφυλλο τοῦ βιβλίου τοῦ Ἱερομονάχου Ἀγαθαγγέλου.

σα νὰ χυθεῖ ἔξω, τὰ εἶπα ὅλα ὅσα μὲ δάραναν... Εἶπα τὴν ἀγωνία μου, τὸ χάος ποῦ ἔδλεπα στὴ ζωὴ μου καὶ στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου. Τὰ εἶπα ὅλα, ἔτσι ὅπως μοῦ ἤρθανε, γευρικά, συγκεχυμένα, μὲ ὀδύνη.

Τὸ βλέμμα, ἡ ἀπόκριση καὶ τὸ φῶς

Κάποτε σταμάτησα. Ὁ γέροντας κοίταξε ἴσια μπροστά του καὶ ὀλοένα κουνοῦσε τὰ χεῖλια. Νά μὲ εἶχε τάχα ἀκούσει, νὰ μὲ εἶχε καταλάβει; Περίμενα ἕνα νεῦμα του γιὰ νὰ κρίνω τί ἔπρεπε νὰ κάμω. Ὅμως αἰσθανόμουν μιὰ ξαλάφρωση, τὸ ἄδειασμα τῆς ψυχῆς μου μὲ εἶχε ἀφελήσει.

Ἦύρισε πάλι: καὶ μὲ εἶδε. Αἰσθάνθηκα στὸ βλέμμα του

μιά μεγάλη γλυκύτητα, μιάν απέραντη καλοσύνη που με ζέστανε και με παρηγορούσε. Μά δέν εΐτανε μόνο καλοσύνη. Μά κοίταζε σάν κάποιος που με ήξερε από τά πιό μικρά μου χρόνια, κάποιος που είχε ύπ' όψη του δλόκληρη τήν ως τή μέρα εκείνη ζωή μου, αλλά και τά τωρινά προβλήματα της, τίς δυσκολιότητές της, τó δρόμο που ανοιγότανε μπροστά της. Εΐταν ή καλοσύνη του πατέρα που άγαπά τó παιδί του και τó γνωρίζει καλά και μαντεύει: τά όριά του και τά μελλούμενά του και τó άφήνει γά λέει, χωρίς γά τó διακόψει και γά του έγκαντιωθεί, γιατί τó καταλαβαίνει καλύτερα άπ' ό,τι εκείνο καταλαβαίνει: τόν έαυτό του.

—Παίρνω άπάνω μου τά λάθη σου, εΐπε, σάν γά 'τανε δικά μου. Μετανοώ και προσεύχομαι γιά σένα.

Εvanάρχησε, λίγη ώρα, γά κοντά τά χείλια, σιωπηλά. Κρατούσα τήν άναπνοή μου.

—Πήγγανε τó δρόμο σου, συνέχισε. 'Ο Κύριος σε δοκιμάζει. 'Αργότερα, μπορεί γά ξανάρθεις έδω, μοναχός σου.

Σιώπασε πάλι. "Άρχισε πόσην ώρα; Στο τέλος, πρόφερε μιάν άκόμα φράση που, όσο περνουν τά χρόνια, μου έντυπώνεται βαθύτερα και κρατά τó πνεύμα μου σέ έγρηγορη και άναμνη.

—'Όταν θά είσαι άξιός, εΐπε, θά λάβεις έντολή.

"Εξαφνα, είχα μιά παράξενη έντύπωση που δέν θά μπορούσα τότε γά τήν εξήγησή —και που δέν ξέρω και σήμερα άν εΐταν έντύπωση μιάς στιγμής ή κάτι που δάσταζε ώρα— ό,τι ή διάφανη μορφή του σ τ ά ρ ε τ ς είχε γίνει: δλόφωτη, σάν γά τήν έφεγγε μιά λάμψη που νόμισα πώς έδρανε από μέσα της. Εΐταν ένα φώς απεριγράψτο, σά γά μήν εΐταν του κόσμου τούτου. 'Ακτινοβολούσε τόσο έντονα ώστε εΐτανε σάν γά έσθηνε δλόγυρα τó καθετί. Δέν έδλεπα πιά παρά μόνο τή μορφή αυτή, ανάλαφρη και μετέωρη, που θά έλεγες ό,τι είχε άποσπαστεί

άπό τήν πραγματικότητα της όλης. Γονάτισα και τó φίλησα τó χέρι. Δέν με πρόσεχε πιά, άπορροφημένος άπό τήν έκστασή του. Βγήκα άθόρυβα και κλειστήμα στην κάμαρά μου. Μά κατείχε δλόψυχα ένα αΐσθημα υπέρτατης εδδαυμονίας που δέν είχα ζήσει, ως τότε, ποτέ. Ούτε ήξερα ούτε είχιν τήν ικανότητα γά σκεφτώ τί γά εΐταν άραγε αυτό που ένιωθα και πώς μου εΐτανε δυνατό, στις δραματικές εκείνες περιστάσεις, γά αΐσθάνομαι τόσο ευτυχιμένος. Ούτε καν που όρισκόμουν ούτε που πήγαινα μπορούσα πιά γά κρίνω. Συνέπαυσε τήν καρδιά μου κάτι τó άπειρο, τó αΐώνιο, που με πλημμύριζε γλυκύτητα και αγάπη. "Όλες μου σί αγωνίες είχιν καταλαγιάσει: μέσα μου και δέν αΐσθανόμουν τίποτα άλλο παρά αυτήν τήν προσέγγιση με τήν αΐωνιότητα και τó ξεχείλισμα, στην ψυχή μου, της αγάπης. Πολύ άργά, με πήρε ένας ύπνος έλαφρός και καμμένος και, κάθε φορά που ξυπνούσα στριφογυρίζοντας στο σκληρό μου κρεβάτι, με γάμιζε πάλι: τó ίδιο αΐσθημα ευτυχίας που μου φαίνότανε σάν γά κατώγαζε όλη τήν πλάση.

Τήν άλλη μέρα, μίλησα γιά τά γεγονότα αυτά στον πατέρα Θεοφάνη. Δέν έδειξε καμιάν έκπληξη ούτε ιδιαίτερη περιέργεια. Εΐτανε γι' αυτόν πράγματα γνωστά, και γά, πολυδοκιμαμένα.

—'Αν είδες τó φώς του Πνεύματος γά άστράφτει στο πρόσωπό του, εΐπε, αυτό σημαίνει: πώς τó έχεις κι εσύ μέσα σου. Μά πρέπει: γά δοκιμαστείς γιά γά τó όρεις. Νά δοκιμαστείς άκόμα πολύ.

Μάκρυσε στο περιόβλι, με τó άργό, κουρασμένο του όμμα, αλλά, σέ λίγο, στάθηκε κάτω από μιά γέρινη έλιά, στράφηκε πάλι: προς έμένα και μου έγνεψε, με τó χέρι, γά τόν πλησιάσω.

—«Πάντοτε χαίρετε» εΐπε, «άδυναλείπως προσεύχασθε... Τό Πνεύμα μή σθένυτε... 'Η Χάρις του Κυρίου ήμών 'Ιησού Χριστού μεθ' ύμϊν...» (Β' Θεσσαλονικείς ε' 16-28).

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τήν σελίδα 39)

ριακαίς, πάντα τόν Κλήρον και τόν Λαόν εκδιδάσκειν τούς της ευσθεΐας λόγους...». (Βεβαίως σί λέξεις «έν πάση ήμέρα... πάντα τόν Κλήρον... εκδιδάσκειν» ύπονοεί άλλην διοικητικήν διάρθρωσιν της 'Εκκλησίας. 'Ο αριθμός των 'Επισκόπων και χωρεισκόπων τότε ήτο πολύ μεγάλος).

'Η ίδια δέ Οικουμενική Σύνοδος με τόν 64ον Κανόνα της άπαγορεύει: άπολύτως στους λαΐκους κάθε δημοσία διδασκαλία. 'Αρα πολύ περισσότερο τó κήρυγμα.

«'Ότι: ού χρή δημοσία λαϊκόν λόγον κινείν ή διδάσκειν —λέγει ό Κανών— αξίωμα έαυτού διδασκαλικόν έντεσθεν περιποιούμενον, άλλ' εΐκειν τή παραδοθείση παρά του Κυρίου διατάξει: και τó ούς τοίς τήν χάριν του διδασκαλικού λαδοϋσι: λόγου διανοιγειν, και τά θεΐα παρ' αϋτων εκδιδάσκεισθαι. 'Εν γάρ τή μ.α. 'Εκκλησία διάφορα μέλη πεποίηκεν ό Θεός, κατά τήν του 'Αποστόλου φωνήν' ήν ό Θεολόγος έρμηνεύων Γρηγόριος, σαφώς τήν έν τούτοις τάξιν παρίστη: φάσκων' ταύτην αΐδοίμεθα

τήν τάξιν, άδελφοί, ταύτην φυλάττομεν. 'Ο μόν έστω τις άκούή' ό δέ, γλώσσα: ό δέ χείρ, ό όθε, άλλο τι' ό μόν διδασκέτω' ό δέ μαθησέντω' και μετά βραχεία' και ό μαθητών έν εϋπειθεία' και ό χορηγών έν Ιλαρότητι: και ό ύπουργών έν προθυμία: μη πάντες όμειν γλώσσα, τó έτοιμοτάτον μη πάντες 'Απόστολοι: μη πάντες προφήται: μη πάντες διερμηνεύωμεν' και μετά τινα. Τί: σεαυτών ποιείς ποιμένα, πρόβατον ών; Τί: γίνη κεφαλή, πους τυγχάνων; Τί: στρατηγείν επχειρείς, τεταγμένος έν στρατιώταις; Και έτέρωθι: ή Σοφία διακελεύεται: Μη ίσθι: ταχύς έν λόγοις' μη συμπαρακτείτου πένης ών πλουσίω, μηδε ζήτε: των σοφών είναι: σοφώτερος. Εΐ δέ τις άλλω τόν παρόντα παρασταλεύων κανόνα, επί ήμέρας τεσσαράκοντα άφοριζέσθω».

Σχολιάζοντας αυτόν τόν Κανόνα ό Ζωνναράς παρατηρεί: «'Ιδια δέ τις έρωτώμενος, ού κωλυθήσεται άποκρίνεσθαι και διδάσκειν τόν έρωτώοντα».

(Συνεχίζεται.)